

Brīvprātīgie migranti

 @esilabs

LINDA BODNIECE,
biedrība “Esi labs”

Mūsdienās jauniešiem ir ļoti plašas iespējas ceļot, braukt strādāt uz ārzemēm, piedalīties dažādos starptautiskos projektos. Viena no šīm iespējām ir – brīvprātīgais darbs. Daudzi to izvēlas realizēt, pateicoties Eiropas Savienības finansētajai programmai Eiropas Solidaritātes Korpus (agrāk Eiropas Brīvprātīgais darbs (EBD)), kas ļauj jauniešiem doties uz citu Eiropas valsti un iesaistīties sev interesējošā projektā un atbalstīt kādas organizācijas darbību. Vairums projektu ir ilgtermiņa projekti, kas ilgst līdz pat gadam. Saskaņā ar Jaunatnes starptautisko programmu aģentūras datiem no Latvijas 2018. gadā Eiropas Brīvprātīgajā darbā kopā devās 127 jaunieši. Savukārt no biedrības “Esi labs” kopš 2011. gada esam nosūtījuši aptuveni 150 brīvprātīgos uz citām Eiropas valstīm Eiropas Brīvprātīgā darba programmas ietvaros.

Jauniešu sociālā iekļaušanās un solidaritāte, tai skaitā migrantu iekļaušana, ir Eiropas Savienības Jaunatnes stratēģijas viens no pamatmērķiem. Ar šīs programmas palīdzību ir iespējams veicināt starpkultūru dialogu un attīstīt savstarpēju sapratni starp iebraucējiem un uzņemošo sabiedrību. Erasmus+ programma ir vērsta īpaši to jauniešu atbalstam, kas ir ar ierobežotām iespējām, tai skaitā migrantus. Arī mūsu jaunieši, dodoties strādāt uz ārzemēm, kļūst par migrantiem uz laiku. Šī iespēja palīdz jauniešiem atvērties, iepazīt citas kultūras, saprast, kā tas ir būt atšķirīgam, pārvarēt iekļaušanās šķēršļus.

“**Bieži vien tieši caur šo pieredzi, iespējams vairojot toleranci un solidaritāti jauniešu vidū, mazināt rasismu un ksenofobiju.**”

Brīvprātīgos sākām sūtīt pēc tam, kad pati 2010. gadā devos brīvprātīgajā darbā uz Madridi, kur strādāju vietējā jauniešu organizācijā un bēgļu centrā, un pēc atgriešanās Latvijā sapratu, ka vēlos šo iespēju piedāvāt arī citiem jauniešiem Latvijā. Vienmēr esmu uztvērusi jauniešu brīvprātīgo darbu par ļoti būtisku jauniešu izaugsmei, bet ir bijušas

arī pārdomas par jauniešu migrāciju, par iespēju, ka jaunieši izvēlēties neatgriezties Latvijā. Katrs stāsts ir pilnīgi atšķirīgs, katram no šiem brīvprātīgajiem ir unikāla pieredze, izaicinājumi, apgūtās prasmes un mācības. Gadu gaitā ir gadījies visādi, ir bijuši arī pārtraukti projekti, pārpratumi organizāciju un brīvprātīgo starpā, neveiksmes, bet pārsvarā visi brīvprātīgie atgriežas iedvesmas pilni un nedaudz savādāki – pašpārliecinātāki, atvērtāki pret pasauli un pārmaiņām, drosmīgāki un tolerantāki.

Edijs Frīdenbergs par savu pieredzi saka, ka “caur Eiropas Brīvprātīgo darbu esmu atvēris sev daudzas durvis, bet galvenais, ko esmu ieguvis, ir atziņa, ka nav neviena svarīgāka šajā dzīvē par sevi pašu. Nedomāju egoismu, kas maitā dzīvi citiem, bet gan tādu pašcieņas līmeni, kas neļauj klusēt, kad esi/neesī apmierināts ar apkārt notiekošo. Apkārtējie nevar zināt, kas kuram patīk vai nepatīk, ja viņus par to neinformē. Būtībā EBD bija mans laiks man pašam, kad sapratu, kas man patīk un, kas nē.”

Priecē, ka vairāki jaunieši pēc atgriešanās turpina strādāt neformālās izglītības jomā un iegūtās zināšanas pielieto, lai atbalstītu vietējos jauniešus Latvijā. Viena no tādām jaunietēm ir Anda Upeniece, kas šogad atgriezās no Gruzijas: “Pavadīto gadu Eiropas brīvprātīgajā darbā Gruzijā, Tbilisi, uzskatu par līdz šim nozīmīgāko notikumu savā dzīvē. Tur pieredzētais man devis drosmi sekot savai sirdsbalsij un viennozīmīgi ir padarījis manu dzīvi daudz jēgpilnāku. Tāpēc arī likumsakarīgi, ka pēc atgriešanās esmu nodibinājusi pati savu organizāciju “Do More Be More”, kuras ietvarā šobrīd jau koordinējam savu pirmo Eiropas Brīvprātīgā Darba projektu tepat Latvijā, uzņemot Siguldas jauniešu centrā divus brīvprātīgos.”

Anda un Artis Gruzijā.

Tāpat arī Artis Kundrats atzīst, ka "pēc atgriešanās Latvijā no EBD, turpinu darboties neformālās izglītības jomā, palīdzot jauniešiem viņu izaugsmē. Esmu kļuvis daudz atvērtāks un pārliecinātāks, un iegūtā pieredze manī stiprinājusi vēlmi iedvesmot un palīdzēt citiem jauniešiem mainīt savu dzīvi."

Ceļošana, darbs svešā valstī, kulturālās atšķirības un izaicinājumi sastrādāties ar cilvēkiem bieži jauniešiem palīdz kļūt aktīvākiem un tolerantākiem. Agnese Berga atklāj, kā brīvprātīgais darbs ietekmējis viņas dzīvi: "Vienmēr esmu bijusi atvērta cilvēkiem un arī pirms tam esmu dzīvojuši ārzemēs, bet pēc brīvprātīgā darba stereotipi un tas, par ko cilvēki satraucas Latvijā, šķiet mazsvarīgi. Mana vērtību sistēma ir mainījusies. Pirms tam nekad neesmu bijusi emocionāls cilvēks, bet Bulgārijā viss mainījās. Tagad cenšos izmantot katru iespēju, kas paveras manā ceļā. Ja ir brīvs brīdis, es kaut ko daru un esmu aktīva, nevis velti izšķiežu laiku, nedarot neko. Mana motivācija darīt ir kļuvusi krietni lielāka. Brīvprātīgais darbs manu dzīvi ir padarījis krāsaināku."

Brīvprātīgā Linda Vāgnere atzīst, ka "Eiropas Brīvprātīgais darbs man atvēra acis uz pasauli, kura mums ir atvērta, ja vien paši esam atvērti. Viens gads, dzīvojot Bulgārijā, deva ļoti daudz jaunu un vērtīgu zināšanu – iemācījos bulgāru valodu, tā kā strādāju ekoloģijas centrā, iemācījos cik svarīgi ir saudzēt dabu un tās resursus, pilnīgi noteikti gada laikā kļuva daudz atvērtāka un komunikablāka, ieguvu daudz jaunus draugus un Bulgārija joprojām ir manas otrās mājas. Lai gan nepagāja ne diena, kad nebūtu ilgojusies pēc atgriešanās Latvijā, jo šeit bija ģimene un cilvēki, kuri saprot mani no pus vārda."

Lai arī lielākā daļa brīvprātīgo atgriežas Latvijā pēc projekta beigām, ir arī gadījumi, kad brīvprātīgie izlemj palikt valstī, uz kuru ir aizdevušies projektā, un uz Latviju vairs neatgriezties. Linda Zariņa par savu lēmumu palikt Spānijā: "Pirms septiņiem gadiem, kad devos sava brīvprātīgā darba gaitās, biju cieši pārliecināta, ka nekad nedzīvošu ārzemēs, un te nu esmu – cita valsts kā dzīvesvieta, cita kultūra un klimats, divvalodīga ģimene. Un ir tik ārkārtīgi labi dzirdēt, ka mani bērni, dzīvojot Spānijas laukos, runā latviski. Galu galā, ne jau vieta vai valsts nosaukums mūs dara laimīgus, bet gan mūsu tuvie cilvēki un vide, ko radām ap sevi. Varbūt tieši tādēļ, kopjot bagātības, ko sniedz starpkulturālā ikdiena, nu jau uzņemu starptautiskos brīvprātīgos mūsu nelielajā saimniecībā ar vēlmi iedrošināt jauniešus praktizēt ilgtspējīgu dzīvi laukos, būt pašpietiekamiem un iespēju robežās neatkarīgiem, meklējot līdzsvaru starp cilvēci un dabu."

Šogad par palikšanu ārvalstīs uz ilgāku laiku izlēmusi arī leva Kalniņa, kuras projekta laikā skolā Bulgārijā tās direktors piedāvāja viņai palikt strādāt skolā arī pēc projekta beigām, un leva tagad šo mācību gadu uzsāk ne vairs kā brīvprātīgā, bet gan kā tekstila tehnoloģiju un ražošanas procesu – teorijas un praktisko nodarbību skolotāja. Viņa atzīst, ka "valoda, protams, ir milzīgs izaicinājums. Bet šis piedāvājums ir laba iespēja pašai saprast, vai šī nodarbošanās ir priekš manis vai nē."

Ieva Kalniņa Bulgārijā.

Daži latvieši izlemj par labu dzīves vietas maiņai un palikšanu ārzemēs, tai pat laikā citi ārzemnieki pēc savas brīvprātīgā darba pieredzes, izvēlas palikt Latvijā. Par labu palikšanai Latvijā izlēma arī brīvprātīgā no Itālijas Francesca Pittau, kura atzīst, ka “pēc brīvprātīgā gada Latvijā, aizbraukt bija ļoti grūti. Šeit es atradu to, ko nevarēju atrast savā valstī un kultūrā. Es sastapu kompetentus un labestīgus cilvēkus, kuri palīdzēja man augt un iemācīties to, kas man tobrīd bija nepieciešams.”

Bijusi brīvprātīgā Ivanda Īzaka atzīst, ka “brīvprātīgo darbs lika man pārliecināties, ka katram no mums ir savs ceļš ejams, neatkarīgi no tā, ko no mums sagaida citi. Tas palīdzēja man kļūt patstāvīgai un pašpārliecinātākai, noticēt saviem spēkiem un nebaidīties riskēt. Taču, iespējams, vislielākais ieguvums bija izjust neierobežotas brīvības garšu.”

Un stāstu vēl ir ļoti daudz. Ir pozitīvais un negatīvais katra piedzīvotajā, un noteikti ir dažādi viedokļi, vai ir labi, ka latviešu jaunieši izbrauc un varbūt dažreiz izlemj palikt ārvalstīs, un savukārt citi brīvprātīgie no svešām valstīm, izlemj palikt Latvijā, bet, manuprāt, svarīgākais ir tas, ka jauniešiem ir šī iespēja izvēlēties.